

Početna / Kultura

Srpski kulturni centri – negovanje prošlosti i građenje budućnosti

Očuvanje identiteta srpske nacionalne manjine kroz promicanje kulture na istoku RH.

Maja Milanović • 03.09.2025.

SKC Osijek

Zagreb, Zadar, Udbina, Slavonski Brod, Knin, Glina i Osijek samo su neki od gradova u Republici Hrvatskoj koji su u poslednje dve godine bogatiji za kulturne prostore u kojima se okuplja srpska zajednica promovišući svoj jezik, tradiciju i običaje. Zahvaljujući Srpskom narodnom veću iz Zagreba otvaranje srpskih kulturnih centara značajno doprinosi razvoju

celokupne kulturne scene u Hrvatskoj kroz interkulturalni dijalog i rad, kao i stvaranje zajedničkih umetničkih projekata.

- Centri su ključni za očuvanje srpskog jezika, pisma i kulturnih vrednosti jer stvaraju okvir i temelj za prenošenje znanja na mlađe generacije. Njihov značaj prevazilazi manjinski kontekst, a njihovo postojanje znači garancija za očuvanje identiteta u multinacionalnom i multikulturalnom društvu. Oni slove kao inkluzivni i sigurni prostori u kojima se različitost doživljava kao resurs. Pored toga, imaju potencijal za umrežavanje sa sličnim evropskim centrima, kao što je Evropska mreža kulturnih centara kroz koje se mogu realizovati zajednički programi i razmenjivati iskustva. U SKC-ovima možete naići na događaje koji su otvoreni za sve građane, promovišući zajedničke projekte i razmenu umetnika iz Hrvatske, Srbije, regiona i ostatka sveta. Takvim principima rada se podstiče razumevanje, tolerancija i saradnja. Nakon decenija bez adekvatnih uslova, danas postoje mesta koja su otvorena ne samo Srbima, već svim građanima, iako to mnogima i dalje na neki neprihvatljiv i nepristojan način smeta – započinje priču voditeljka Srpskih kulturnih centara u Hrvatskoj **Jelena Mirić**.

Osnovna uloga Srpskih kulturnih centara jeste očuvanje kulturnog identiteta srpske zajednice u Hrvatskoj, promovisanje jezika, tradicije i običaja, kao i stvaranje prostora za umetničko, obrazovno i društveno delovanje. Njihovo delovanje podstiče okolinu da budu most između srpske zajednice i većinskog hrvatskog naroda, ali i drugih nacionalnih manjina, kroz kulturnu razmenu, dijalog i zajedničke projekte.

- Programi i aktivnosti Srpskih kulturnih centara razlikuju se u zavisnosti od geografske pozicije, strukture i starosti stanovništva, kao i od veličine samog centra, jer svaki SKC ima specifičnu ulogu i istorijsku težinu – nijedan od njih nije nastao „bez razloga“. Uprkos razlikama, svima je zajedničko da nude širok spektar sadržaja, među kojima se izdvajaju izložbe i umetnički programi, promocija likovne i književne umetnosti, koncerti, filmske projekcije, pozorišne predstave, edukativne radionice, književne večeri i tribine, kulturna razmena i rad sa decom i mladima. Ovi programi nisu samo događaji sami po sebi, već i instrument očuvanja identiteta, dijaloga i povezivanja različitih zajednica – pojašnjava Mirićeva koja se u svom poslu, kao i svako, suočava sa različitim izazovima.

- Kultura pomaže premostiti granice po osnovu etničke, verske, rodne ili generacijske razlike, uključujući ranjive grupe, a Srpski kulturni centri u Hrvatskoj nisu izolovane institucije i „špijunski centri“ kako ih ponekad

nepromišljeno nazivaju oni koji se sa nelagodom odnose prema svemu što nosi srpski identitet ili simboliku, a ne iz samog koncepta suživota. Jedan od značajnih izazova jeste motivisati ljude na aktivno učešće i kreirati programe u skladu sa njihovim interesovanjima i afinitetima. To je posebno složeno u sredinama gde je godinama pre otvaranja centara, ponekad nedostajala svest o važnosti kulturnog života, što je razumljivo jer su to zajednice čiji su stanovnici godinama, i još uvek se bore, za egzistenciju, asfalt, vodu i druge osnovne potrebe, koje se postupno unapređuju kroz politička delovanja i participaciju srpskih predstavnika na nacionalnom i lokalnom nivou. SKC-i sada imaju zadatak da osim što nude sadržaje i grade novu kulturnu praksu, uče zajednicu da kultura nije luksuz, već potreba.

Jelena Mirić

U sredinama koje su decenijama bile izložene tišini, ovi kulturni centri postaju mesta gde se ponovo čuju jezik, pesma i priča predaka. Za mlađe generacije to su prostori gde mogu da uče o svom poreklu i kulturnoj baštini, dok za starije predstavljaju potvrdu da nisu zaboravljeni. Takođe, ovakve inicijative predstavljaju obnovu poverenja i priliku za ravnomerniji razvoj stvarajući most između prošlosti i budućnosti.

- Otvaranje SKC-a u mestima gde živi srpska zajednica predstavlja ogroman iskorak i spremnost srpske zajednice na dijalog i podsticanje

stanovništva na aktivno učešće u društvu. Zadovoljstvo je veliko jer su centri postali ne samo kulturna, već i društvena središta koja intenzivno doprinose pored već navedenog očuvanja identiteta i integraciji zajednice u šire društvene tokove. Ove jeseni nas očekuju novi prostori u Gračacu i Puli, a pri kraju su i radovi na građevini u Rijeci – zaključuje voditeljka Srpskih kulturnih centara u Hrvatskoj Jelena Mirić.

Srpski kulturni centar u Osijeku vraća duh srpske zajednice u grad na Dravi

Na zemljištu Srpske pravoslavne crkvene opštine Osijek i uz finansijska sredstva Srpskog narodnog veća, odnosno Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade RH u Osijeku je 2022. godine započela izgradnja Srpskog kulturnog centra koji je svečano otvoren 24. maja 2024. godine. Ovo je jedan u nizu objekata srpske zajednice širom Republike Hrvatske koji je započeo sa radom u poslednjih nekoliko godina gde je pod jednim krovom združen rad Srpskog narodnog veća, Veća srpske nacionalne manjine Osječko-baranjske županije, SKD-a Prosvjeta pododbor Osijek, kao i Pravoslavna crkvena opština. Ova multifunkcionalna zgrada sedište je mnogih kulturnih dešavanja koja su Osječani dugi niz godina iščekivali, a danas ih sa radošću posećuju.

- Iako je Osijek grad koji ima bogatu kulturnu scenu i mnoštvo dešavanja, definitivno da je postojala potreba za izgradnjom objekta koji će okupljati srpsku zajednicu, ali ne samo nju, nego sve građane Osijeka prikazujući sva kulturna dešavanja koja dolaze iz sfere srpske kulture. Dosadašnji programi okupljali su publiku različitih nacionalnosti, tako da verujem da će ta ideja koja nam je bila osnova za rad još više da zaživi u budućnosti, jer je Srpski kulturni centar definitivno mesto okupljanja, stvaranja, razmene ideja i u konačnici promocije srpskog kulturnog stvaralaštva – kaže koordinator programa Srpskog kulturnog centra u Osijeku **Veljko Maksić**.

Zgrada SKC-a Osijek

U poslednjih nekoliko meseci rad pomenutog SKC-a obeležili su brojni programi i aktivnosti koji su okupili publiku različitih godina, ali i interesovanja.

- Ideje se nekada same nameću, a nekada razmišljamo u kojem smeru bi išli. Između ostalog, imali smo Mesec otvorenih vrata gde nam je ideja bila da prikazemo svoju delatnost i privučemo novu publiku našim šarolikim programima. Posle svakog programa ostanemo na druženje u ugodnom razgovoru, tako da imamo i povratne informacije od publike da su veoma zadovoljni – dodaje Maksić.

Kao što je već rečeno, Osijek je grad sa bogatom kulturnom scenom, tako da predstavnici SKC-a vredno rade i ulažu velike napore kako bi se izborili za svoje mesto u ovoj mreži kulturnih dešavanja.

- Mišljenja sam da to nije lagan posao, ne samo za srpsku organizaciju, nego i bilo koju drugu. Da bi u današnje vreme privukli publiku, program ne mora biti samo kvalitetan, nego mora imati to nešto što privlači ljude. Treba se dosta raditi i na promociji i predstavljanju. Na sreću, Osijek ima bogatu kulturnu tradiciju i upravo nam to i jeste izazov, kako se izboriti za svoju publiku u gradu gde možda u jednom danu imate nekoliko kulturnih dešavanja. Mi na to ne gledamo kao na problem, nego

prihvatamo to kao izazov sa kojim se do sada uspešno nosimo – rekao je Maksić.

Za septembar i oktobar u ovom multifunkcionalnom prostoru planirani su koncerti, predavanja i izložbe, a na taj način održava se kontinuitet komunikacije sa publikom i pruža ponuda bogatih kulturnih sadržaja.

Od Dalmatinske zagore pa sve do slavonskih i sremskih ravnica, Srpski kulturni centri postaju svetionici identiteta u sredinama koje predugo nisu imale svoj glas. Zahvaljujući njima, ovi objekti su puno više od samih građevina, oni su simbol snage zajednice koja dokazuje ne samo prisutnost, nego i obnovljenu nadu u zajedničku budućnost.

Ovaj tekst je napisan uz finansijsku potporu Agencije za elektroničke medije temeljem Programa poticanja novinarske izvrsnosti.

TAGOVI jelena mirić skc skc osijek snv veljko maksić

Pročitajte još

DRUŠTVO | 30.10.2025.

Revizionistički skup u Hrvatskom saboru izazvao snažan revolt srpskih predstavnika